

Malmö universitets remissvar avseende utformning av ett Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

I det följande redogörs för Malmö universitets remissvar avseende utformning av ett Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Först sammanfattas huvuddragen i det förslag på ett nationellt professionsprogram som på uppdrag av regeringen tagits fram av Skolverket. Därefter följer en redogörelse för de synpunkter och perspektiv som Malmö universitet vill förmedla. Yttrandet avslutas med kommentarer gällande Skolverkets författningsförslag – och däribland gällande förslaget till förordning om nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet, vilket särskilt efterfrågas i Utbildningsdepartementets remissmissiv.

Ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

Skolverket redogör för sitt förslag i rapporten *Redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram* (U2022/02319 och U2023/01870). Förslaget är framtaget i dialog med Rådet för professioner i skolväsendet, som består av 21 ledamöter som för ändamålet företräder förskollärare och lärare, rektorer, huvudmän inom skolväsendet, universitet och högskolor samt Skolverket.

Den centrala utgångspunkten för professionsprogrammet är att ge nya möjligheter för förskollärare, lärare och rektorer att utveckla sin professionella kompetens under hela sitt yrkesliv. Kompetensutveckling inom ramen för professionsprogrammet ska utgå från barnens och elevernas behov och främja deras lärande, samt bidra till en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Endast rektorer, lärare och förskollärare som är verksamma i yrket föreslås omfattas, och för de senare förutsätts därtill erlagd lärar- respektive förskollärarexamen.

Skolverket betonar att det förslag som tagits fram är flexibelt i sitt innehåll och att professionsprogrammet därmed kan utvecklas över tid, med utgångspunkt i förändrade behov hos rektorer, lärare och förskollärare samt förändringar i omvärlden. Vidare betonas att innehållet i den nationella strukturen för kompetensutveckling behöver vara brett för att det ska upplevas som relevant för förskollärare och lärare i olika skolformer, verksamheter och undervisningsämnen.

Innehållet i den nationella strukturen för kompetensutveckling föreslås till stor del bestå av kurser som ges av universitet och högskolor. De kurser och utbildningar

som ska ingå ska såväl kunna leda till fördjupning eller breddning av den behörighetsgrundande utbildningen som till specialisering. Det ska även finnas möjlighet att medverka i praktiska forskning och forsknings- och utvecklingsprojekt. Skolverkets förslag innefattar vidare en tydlig betoning på det kollegiala lärandet, som framhålls som en avgörande förutsättning för att utveckla undervisningen och för att identifiera behov av och omhändertaga kunskaper från individuell kompetensutveckling. Att kompetensutveckling inom professionsprogrammet svarar mot behov i verksamheten anges också som viktigt.

Inom professionsprogrammet ska det finnas möjlighet för lärare och förskollärare att meritera sig. För ändamålet har Skolverket utarbetat ett meriteringssystem, som utgörs av tre nivåer vilka benämns som meriteringsnivå 1, meriteringsnivå 2 och meriteringsnivå 3. Som villkor för de olika meriteringsnivåerna föreslås att följande har uppnåtts:

Meriteringsnivå 1	Meriteringsnivå 2	Meriteringsnivå 3
<p>Är legitimerad och verksam i yrket</p> <p>Har varit verksam i yrket i minst 6 år sedan behörighetsgivande examen</p> <p>Har med godkänt resultat genomfört meriterande utbildning om 15 hp efter behörighetsgivande examen, varav 7,5 hp utgörs av en av de kurser som Skolverket specifikt anger som villkor för meriteringsnivå 1</p>	<p>Har meriteringsnivå 1</p> <p>Är legitimerad och verksam i yrket</p> <p>Har med godkänt resultat genomfört meriterande utbildning om minst 60 hp* efter behörighetsgivande examen, i enlighet med Skolverkets föreskrifter.</p> <p>7,5 hp utgörs av den obligatoriska uppdragsutbildningen Vidareutveckling och analys av kvalitet i undervisning (VAK)</p>	<p>Har meriteringsnivå 1</p> <p>Är legitimerad och verksam i yrket</p> <p>Har med godkänt resultat genomfört uppdragsutbildningen Vidareutveckling och analys av kvalitet i undervisning (VAK)</p> <p>Har en examen på forskarnivå</p>

* För den som aktivt medverkat i ett praktiska forskningsprojekt och varit medförfattare till en artikel eller rapport, krävs i stället minst 52,5 hp för meritering.

Meriteringssystemet ska vidare kopplas till karriärstegsreformen, vilket innebär att endast meriterade lärare kommer att kunna utses till förstelärare och lektorer.

För rektorers del framhålls att Skolverket redan erbjuder uppdragsutbildningar, som t ex Fortbildning för rektorer (FFR) och Kompetensutveckling för rektorer i praktisk organisation och arbetsmiljö (KROA). Dessa föreslås ingå i den nationella strukturen tillsammans med andra högskolekurser med relevans för skolledarskap. Det ska även för rektorer vara möjligt att delta i kollegialt lärande, i praktiska forskning och i forsknings- och utvecklingsprojekt.

Regeringen har vidare gett Skolverket i uppdrag att ta fram en struktur för ett samarbete mellan myndigheten och universitet och högskolor samt yrkeshögskolan, som syftar till att utveckla insatser inom den nationella strukturen för kompetensutveckling. För detta samarbete föreslås att en nationell arena för samverkan för professionsprogrammet (NASP) etableras. NASP föreslås arbeta på initiativ av Skolverket och Sveriges universitets- och högskoleförbund, och fungera

som styrgrupp för arbetsgrupper med uppdrag att utveckla nya och befintliga uppdragsutbildningar inom ramen för professionsprogrammet. Inom NASP kommer representanter för landets lärarutbildningar att ingå. Detsamma gäller för den arbetsgrupp som ska arbeta med att utforma uppdragsutbildningen *Vidareutveckling och analys av kvalitet i undervisning (VAK)*, som ska bestå av expertis med lärarutbildare och forskare.

Malmö universitets generella ställningstaganden om ett nationellt professionsprogram för lärare, förskollärare och rektorer

Malmö universitet ställer sig bakom etableringen av en nationell struktur för kompetensutveckling för lärare, förskollärare, rektorer och att ett nationellt meriteringssystem länkas till densamma. Initiativet är i hög grad efterfrågat inom utbildningssektorn. Därtill bedömer Malmö universitet att ett nationellt professionsprogram kan komma att öka likvärdigheten i kompetensutvecklingsinsatser. Sett till att dessa tenderar att variera med avseende på såväl kvalitet som tillgänglighet är detta välkommet.

Flera av Skolverkets förslag avseende kompetensutvecklingsstrukturens grunder bedöms utgöra goda utgångspunkter för etableringen:

- Malmö universitet finner det mycket rimligt att professionsprogrammet riktar sig till faktiskt yrkesverksamma personer med behörighetsgivande examen för lärare eller förskollärare.
- Malmö universitet delar uppfattningen att innehållet i kompetensutvecklingsstrukturen i huvudsak ska baseras på kurser som ges vid lärarutbildande universitet och högskolor, såväl vad gäller uppdragsutbildningar som utbildningar inom lärosätenas takbelopp. Inom ramen för lärosätenas verksamheter finns både den vetenskapliga kompetensen och etablerade och transparenta system för kvalitetssäkring.
- Malmö universitet finner det mycket rimligt att praktisk forskning utgör en komponent i programmet.
- Malmö universitet finner i stora drag förslaget om tre meriteringsnivåer som vältänkt. Detsamma gäller för förslaget om benämningen av dem som meriteringsnivå 1, meriteringsnivå 2 och meriteringsnivå 3.
- Malmö universitet finner den långsiktiga ambitionen att koppla professionsprogrammet till karriärstegsreformen som god, dels som ett led i en starkt legitimerad och likvärdighet för exempelvis förstelärartjänster, dels som incitament för såväl enskilda lärare och förskollärare som skolhuvudmän att planera och genomföra kompetensutvecklingsinsatser i enlighet med det nationella professionsprogrammet.

Malmö universitets reflektioner och problembeskrivningar avseende Skolverkets förslag om utformning av ett nationellt professionsprogram för lärare, förskollärare och rektorer

Samtidigt som Malmö universitet ställer sig bakom flera av professionsprogrammets fundament väcker Skolverkets förslag i sin nuvarande form flera reflektioner och frågor som behöver förtydligas. I det följande redogörs för reflektioner och frågeställningar som Malmö universitet särskilt önskar framhålla.

- Det finns skäl att befara att förutsättningar, villkor och länkningsstrukturer som kan kopplas till professionsprogrammet och meriteringsnivåerna i vissa avseenden kan uppfattas som komplexa och svåra att uttyda för de grupper som kompetensutvecklingen riktar sig till. Etablerandet av det nationella professionsprogrammet och dess meriteringssystem kommer, när innehållet har konfigurerats och etablerats, därmed att ställa stora krav på informations- och studievägledningsinsatser. Malmö universitet vill framhålla att sådana insatser behöver nå lärosäten, skolhuvudmän och professionella i skolvärlden på alla nivåer. I sammanhanget är det särskilt viktigt att beakta att gruppen som kommer att bli aktuell att ta del av professionsprogrammet är mycket stor och att merparten inte har studerat på universitet/högskola på flera år.
- Samtidigt som Malmö universitet i huvudsak bedömer meriteringsnivåerna som vältänkta kan flera potentiella problem uttydas. Detta avser i synnerhet hur meriteringsnivå 2 och 3 länkar till varandra. För nivå 3 förutsätts en forskarexamen, samtidigt som den som uppnått villkoren för meriteringsnivå 2 inte nödvändigtvis har uppfyllt kraven för behörighet till forskarutbildning i form av en magister-/ masterexamen. Att på individnivå kunna klargöra vilka som i ett utgångsläge har behörighet till forskarutbildning, och vilka som inte har det, framstår således som centralt. För den senare gruppen är detta elementärt med hänsyn till planeringen av de 60 hp som meriteringsnivå 2 förutsätter. Givet individuella val i relation till olika huvudområden och möjligheterna till breddning, fördjupning och specialisering kan dessa 60 hp såväl leda till, som inte leda till, en behörighetsgivande magister-/masterexamen. Detta inskräper betydelsen av informerad studievägledning ytterligare. Den som tar del av kompetensutvecklingsinsatser inom ramen för professionsprogrammet och vill meritera sig i enlighet med nivå 1, nivå 2 och nivå 3 måste göra detta på välinformerad grund. För att kunna förvärva en magister-/ masterexamen och därmed bli behörig till forskarstudier måste de som meriterar sig exempelvis vara införstådda med att deras studier behöver avgränsas till ett och samma huvudområde. Här bör också noteras att antalet huvudområden som kan bli aktuella är mycket stort och att de dessutom kan variera mer eller mindre påtagligt mellan olika lärosäten.
- Mot denna bakgrund uttyder Malmö universitet inneboende spänningar i programmets ambitioner att inom ramen för kompetensutvecklingsstrukturen bidra till såväl fördjupning som breddning och/eller specialisering.

Ambitionerna drar delvis åt olika håll och riskerar i enlighet med ovanstående resonemang att undergräva den övergripande ambitionen att ge fler verksamma lärare examen på avancerad nivå och därigenom behörighet till forskarutbildning.

- Vad gäller villkor för meritering noteras vidare att den som vill meritera sig inom ramen för professionsprogrammet måste läsa nya kurser (efter examen). Härmed kan det uppstå situationer i vilka lärare som besitter värdefull och adekvat kompetens utanför sin grundexamen inte kan åberopa dessa som meriterande. Inom Malmö universitet framhålls detta som problematiskt. Flera som väljer att studera till lärare eller förskollärare gör detta efter att redan ha fullgjort kurser vid ett universitet, till exempel inom pedagogikämnet. Det är tveksamt om det framstår som koherent att inte kunna åberopa sådana relevanta studier som meriterande inom ramen för professionsprogrammet.
- Vad gäller meritering för meriteringsnivå 3 efterfrågas inom Malmö universitet en fördjupad diskussion med avseende på att forskarexamen inom alla ämnesområden är gångbara för meritering inom ramen för professionsprogrammet. Å ena sidan kan det vara viktigt att fråga sig om ämnet för forskarexamen bör ha en utbildningsvetenskaplig koppling, om det bör rymmas inom ramen för lärarens undervisningsämne eller om alla ämnesområden ska vara tillämpliga. Å andra sidan kan det vara särskilt viktigt med lärarrelevant kompetensutveckling utöver VAK för lärare som har en forskarexamen som inte har en utbildningsvetenskaplig koppling och som inte rymms inom undervisningsämnet, men hur utformas i så fall en sådan kompetensutveckling på bästa sätt inom ramen för professionsprogrammet?
- I utgångsläget vilar Skolverkets förslag på en idé om samspel mellan ”kollegialt lärande” och ”individuell kompetensutveckling”. I praktiken är detta mycket oklara begrepp och det går att förutspå många diskussioner om och slitningar mellan olika intressen vad gäller definitionerna. Oklarheterna riskerar att bli än större av att det kollegiala lärandet ska emanera ur behov som identifieras genom analys av ”skolans eller förskolans nuläge och de pedagogiska utmaningar som identifieras i det systematiska kvalitetsarbetet” (s. 7). Detta är redan idag en utmaning, vilket bland annat tar sig uttryck inom Samverkan för bästa skola/Uppdrag om insatser för högre kunskapsresultat och ökad målpuppfyllelse, men även i andra samverkans- och kompetensutvecklingsuppdrag och i dialog med skolhuvudmän. Mot denna bakgrund blir det inte heller uppenbart vilka intressen som utbudet av kurser vid lärosätena ska baseras på. Ska de ta sikte på ”individuell kompetensutveckling”? Ska de ha ”det kollegiala lärandet” i förgrunden? Eller bör de svara mot behov som identifieras i det systematiska kvalitetsarbetet? Här finns stora utmaningar i att balansera individens önskemål om meritering och skolans/huvudmannens behov.

- Rektor ansvarar för lärarnas kompetensutveckling men kommer sannolikt att behöva göra fler prioriteringar och med dessa även motiveringar vad gäller lärares individuella kompetensutveckling inom ramen för professionsprogrammet. Med tanke på att en så liten del av lärares och rektorers kompetensutveckling idag utgörs av poänggivande kurser innebär förslaget om ett nationellt professionsprogram ett paradigmskifte. Malmö universitet bedömer härmed att det finns behov av stöd till skolhuvudmän som i sin tur behöver stödja rektorer i frågor kring hur de kan använda sig av det nationella professionsprogrammet för att organisera, planera, genomföra och följa upp kompetensutveckling i syfte att främja elevers lärande och stärka den professionella kunskapen och kompetensen. I sammanhanget är det särskilt viktigt att poängtera att resurstillgångar och resursanvändning på skol- och huvudmannanivå utgör helt avgörande parametrar för hur väl professionsprogrammet faller ut i praktiken.
- Malmö universitet finner enligt ovan den långsiktiga ambitionen att koppla professionsprogram till karriärstegsreform som god. Dock efterfrågar Malmö universitet en tydlighet i fråga om hur och när kopplingen mellan professionsprogrammet och karriärstegsreformen ska ske. Utan en tydlig koppling försvagas ett viktigt incitament för skolhuvudmännen att komma i gång med kompetensutvecklingen inom ramen för professionsprogrammet.
- Bland de mer specifika synpunkterna från Malmö universitet noteras vidare att Skolverkets redogörelse saknar såväl en definition av begreppet ”undervisningsskicklighet” som bärande delar kopplade till vad aktuell didaktisk forskning framhåller som centrala för lärarkompetens. På sidorna 36-37 exemplifieras kunskaper och förmågor på ett mera begränsat sätt, vilka dessutom kan uppfattas som perifera delar i en definition av ”undervisningsskicklighet”. Viktiga dimensioner av lärarprofessionen, som exempelvis värdefrågor och professionellt omdöme, nämns inte alls i rapporten. Ytterligare ett perspektiv är att ämnesdidaktiska hp skulle kunna utgöra ett villkor avseende meriteringsnivå 2. I ett sådant sammanhang skulle det ämnesdidaktiska området gagnas av ett ökat nationellt samarbete i form av exempelvis utveckling av specificerade kurser för respektive lärarkategori.
- När det gäller utformningen av VAK-kursen och andra kurser som kan komma att ges i stor omfattning, ser Malmö universitet ett behov av flexibla lösningar för kunna möta olika skolhuvudmäns och enskilda lärares förutsättningar utifrån ett geografiskt hänseende. Exempelvis kan det hos stora huvudmän finnas önskemål om att kursen ges på plats hos huvudmannen (kommunförlagd) medan det i glesbygd kan finnas behov av att ta del av kurser som ges digitalt. Andra kan ha önskemål om hybridlösningar.
- Det faktum att professionsprogrammet planeras för att i hög grad baseras på kurser inom lärosätenas takbelopp väcker åtminstone två viktiga, relaterade frågor. Med stora volymer av deltagare kan det bli resursmässigt utmanande

för lärosätena att hantera denna nya ström av studenter i relation till redan befintliga, reguljära utbildningar (till exempel lärar- och förskollärarytprogrammen). En höjning av takbeloppen för utbildning skulle kunna vara en lösning i detta sammanhang, men för att inte på sikt undergräva kvaliteten i utbildningen, där balansen mellan lärosätenas utbildnings- och forskningsverksamhet är en central faktor, behöver en sådan höjning också motsvaras av en höjning av lärosätenas forskningsanslag. Den senare problematiken – balansen mellan utbildnings- och forskningsverksamhet – aktualiseras naturligtvis i lika hög grad av ett omfattande tillskott av uppdragsutbildningar. Även dessa behöver ha god forskningsanknytning.

- När det gäller kvalitetssäkring av uppdragsutbildning som ges på uppdrag av Skolverket framgår av förslaget att denna kvalitetssäkras av lärosäten och myndigheten gemensamt (s. 94). Universitetskanslersämbetet pekar dock i sin granskning av uppdragsutbildning på att det är lärosätena som måste ta ansvar för utvärderingar och kvalitetssäkring, och att uppdragsgivares egna rutiner och modeller för uppföljning ”inte bör bli styrande för lärosätets rutiner och processer för kvalitetssäkringen av uppdragsutbildningen”.¹ Här kan det således finnas behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen i en gemensam kvalitetssäkringsprocess. Det kan också finnas anledning att påminna om de styrdokument som lärosätena har att förhålla sig till, och vikten av att Skolverket som uppdragsgivare har kännedom om dessa när det gäller tecknande av överenskommelser med lärosäten. Ett exempel är förordningen om uppdragsutbildning som bland annat reglerar att det är uppdragsgivaren, i detta fall Skolverket, som utser deltagarna i en uppdragsutbildning (SFS 2002:760 §2).
- Skolverkets förestående arbete med föreskrifter för det nationella professionsprogrammet – som rapporten i hög grad skjuter på framtiden – kommer att behöva lösa utmanande definitions- och gränsdragningsfrågor. De gäller å ena sidan arbetet med att definiera vilka typer av utbildningar som ska ses som meriterande. Vilka huvudområden? Vilka typer av kursinnehåll? De gäller å andra sidan praktikinära forskning. Vad innebär det att ”delta i” praktikinära forskning? Det är synnerligen komplicerade frågor som Skolverket framgent har att meddela föreskrifter om.
- Vad gäller inrättandet av en nationell arena för samverkan för professionsprogrammet (NASP) är det uppenbart att det nationella professionsprogrammet ställer krav på samverkan mellan svenska lärosäten, Statens skolverk och skelsektorn, och att det därför krävs ytor för samverkan. Givet att det redan idag finns en yta, i Rådet för professioner i skolväsendet, är det inte självklart att det behöver etableras en ytterligare sådan yta. Ett alternativt tillvägagångssätt skulle vara att i stället förändra uppdraget för

¹ Universitetskanslersämbetet (2024): *Lärosätenas uppdragsutbildning. Granskning av effektivitet, kvalitetssäkring och regelefterlevnad*. Rapport 2024:18.

Rådet för professioner. Det faktum att det nu föreslås två entiteter för samverkan kring det nationella professionsprogrammet, NASP och Rådet för professioner i skolväsendet, kan komma att leda till gränsdragningsproblem i fråga om de olika grupperingarnas ansvarsområden. Vilka uppgifter som rådet har och hur dessa relaterar till NASP behöver klargöras. (I sammanhanget är det vidare värt att notera att akronymen NASP redan idag används vid Karolinska institutet som förkortning av Nationellt centrum för suicidforskning och prevention.)

- Avseende nationell samverkan presenteras vidare ett förslag om att utveckla befintlig samverkan mellan Skolverket och SUHF i form av ett ”dialogforum på högsta ledningsnivå för strategiska frågor” kring det nationella professionsprogrammet. Denna grupp ska ta initiativ i olika frågor som rör professionsprogrammets innehåll samt följa upp dessa. Gruppen föreslås även fungera som styrgrupp för den nationella arenan för samverkan (NASP). SUHF föreslås vidare att sätta samman arbetsgrupper för utveckling av nya och befintliga högskolekurser i form av uppdragsutbildningar. Detta är en rimlig ordning. Grupperna ska rapportera till Skolverket och NASP, men deras koppling till det fortfarande existerande Rådet för professioner i Skolväsendet framstår som oklar.
- Malmö universitet noterar att yrkeslärare inte omfattas av reformen. Samtidigt har yrkeskategorin ett stort och viktigt uppdrag i att utbilda elever på yrkesprogram, och borde därmed kunna ta del av kompetensutveckling och meritiera sig på ett likvärdigt sätt i förhållande till andra lärargrupper .

Malmö universitets kommentarer till Skolverkets författningsförslag

I det följande listas Malmö universitets kommentarer gällande Skolverkets författningsförslag, med särskilt fokus på förslaget till förordning om nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet, vilket särskilt efterfrågas i Utbildningsdepartementets remissmissiv.

Kommentarerna är strukturerade utifrån rubriker på respektive förordningstext. Avslutningsvis förmedlas reflektioner kring Skolverkets författningskommentarer.

Förslag till förordning om nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet (s. 14 ff):

- 1 § Skolverkets förslag om numererade meriteringsnivåer – tre till antalet – är tydligare än regeringsuppdragets föreslagna meriteringsnivå ”erfaren”.
- 2 § Villkoren för meriteringsnivå 1 (erfaren) förefaller rimliga. Punkten 3 – 15 hp efter behörighetsgivande utbildning – kommer sannolikt att föranleda en hel del initiala gränsdragningsproblem ifråga om vad som ska uppfattas vara meriterande.

- 3 § Villkoren för meriteringsnivå 2 (meriterad) förefaller rimliga. För punkten 2 gäller samma som ovan – det går att förutse kommande diskussioner kring gränsdragning ifråga om vad som ska uppfattas vara meriterande. Det förefaller rimligt att, som anges i punkten 3, att räkna in Skolverkets uppdragsutbildning i dessa 60 hp.
- Under 3 §: Det är både rimligt och produktivt att tänka sig praktisknära forskning som en del av professionsprogrammet. Det kommer dock att krävas en hel del eftertanke vad gäller att definiera vad det innebär att ”delta” i praktisknära forskning. Som formulering är begreppet tydligt och rättframt, men det går samtidigt att tänka sig en mycket bred variation av tolkningar av begreppet ”delta” i detta sammanhang.

Formuleringen ”[M]ed praktisknära forskning avses forskning i samverkan med förskolläraryrket och lärarprofessionen utifrån förskolans och skolans behov av kunskap för att förbättra verksamheten”: Formuleringen är oklar ifråga om både sitt subjekt och sitt objekt. Subjekt: Vem är det som samverkar ”med förskolläraryrket och lärarprofessionen utifrån förskolans och skolans behov av kunskap”? Objekt: Vilken förskola/skola åsyftas? En specifik skola/förskola eller förskolan/skolan som skolformer?

- 4 § Villkoren för meriteringsnivå 3 (särskilt meriterad) förefaller rimliga. Villkoren är också alltigenom mer rättframma än under 2 och 3 §. Dock efterfrågas inom Malmö universitet – enligt ovan – en fördjupad diskussion med avseende på att forskarexamen inom alla ämnesområden är gångbara för meritering inom ramen för professionsprogrammet.
- 6 § Malmö universitet har inget att invända mot detta, men det bör noteras att det återstår ett omfattande arbete vad gäller såväl att kodifiera och klargöra vilka utbildningar som ska räknas som meriterande som att definiera vad det innebär att ”delta” i praktisknära forskning. På andra sidan arbetet med att kodifiera och klargöra detta (”meddela föreskrifter”) tillkommer ett omfattande informations- och utbildningsarbete som behöver rikta sig till både professionerna som sådana, skolhuvudmännen och de lärarutbildande lärosätena.

Förslag till förordning om ändring av förordning (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem (s. 16ff)

- 2 § Ger stöd till förslaget om att fortbildningen ska kunna ingå i en examen på avancerad nivå.
- 3 § Ger stöd till tillägget ”minst”.
- 4 § Ger stöd till det föreslagna tillägget.
- 7 § Ger stöd till de föreslagna tilläggen.

Förslag till förordning om ändring av förordning (2015:1047) med instruktion till Statens skolverk (s. 18):

- 12 § Ger stöd till det föreslagna tillägget.

Förslag till förordning om ändring av förordning (2011:268) om lärar- och förskolläraryrket (sid. 19):

- 1-7 § Ger stöd till förslagen.

Reflektioner kring Skolverkets författningskommentarer (s. 21ff):

- 1 § Malmö universitet delar – enligt ovan – Skolverkets överväganden gällande benämningar på de olika meriteringsnivåerna.
- 2 § Meriteringsnivå 1: De återkommande hänvisningarna till 6 § reser frågetecken och pekar på att mycket tankearbete återstår inför etablering av professionsprogrammet. Skolverket ska framgent ”meddela föreskrifter” om vad som ska utgöra meriterande utbildning och ”vad som krävs för att utbildning och praktiktäna forskning ska anses vara meriterande”. Skolverket ska bland annat peka ut ”vissa huvudområden”. Detta, att i föreskrifter peka på relevanta huvudområden och fastställa vad det innebär att ”delta” i praktiktäna forskning, är väsentligt mycket mer avancerade projekt än vad formuleringarna i reflektionen antyder.
- 3 § Meriteringsnivå 2: De 60 poängen på ”grund- eller avancerad nivå” kan komma att utmynnas i att lärare/förskollärare konstruerar ett lapptäcke av kurser, på olika nivåer och med olika inriktning, som inte bidrar till den fördjupning som krävs för en examen på avancerad nivå (magister).

I de 60 poängen behöver det ingå ett självständigt arbete om 15 hp. För att de studerande lärarna/förskollärarna med framgång ska kunna genomföra detta krävs att delar av de ingående kurserna förbereder dem för detta arbete (inte minst vad gäller vetenskapsteori och vetenskaplig metod). Det innebär att en relativt stor andel av de poäng som ska ingå i en magisterexamen kommer att behöva struktureras med sikte på att förbereda det självständiga arbetet. Den logiken är utmanande för ett professionsprogram som förordar såväl bredd som djup och specialisering – och som dessutom förespråkar mobilitet mellan de olika inriktningarna (s. 57).

Jfr också synpunkten ovan kring ”2 § Meriteringsnivå 1”.

- 6 § Malmö universitet delar Skolverkets bedömning att det är nödvändigt med föreskrifter om vad som krävs ifråga om både utbildning och praktiktäna forskning, vilket också tydliggör att det återstår ett omfattande och i bitar komplicerat arbete för Skolverket att göra.

I detta sammanhang är det också – enligt ovan – relevant att påpeka att initierandet av det nationella professionsprogrammet, när dess konkreta innehåll väl konfigurerats i de föreskrifter Skolverket meddelar, också kommer att ställa stora krav på informations- och studievägledningsinsatser.

Informationsinsatserna kommer också att behöva ha olika målgrupper. De behöver nå svenska lärosäten. De behöver också nå skolhuvudmän och skollädares, liksom skolprofessionerna som sådana, i syfte att både skapa generell förståelse för programmet och konkreta insikter i hur det kan användas av skolhuvudmän, skolor och skolpersonal. Studievägledningsinsatserna kommer potentiellt att vara omfattande. (Detta diskuteras explicit i rapporten (s. 121), men är ändå värt att betona.)

Med vänlig hälsning

Mia Rönmar

Kopia

Registrator